

PSANÍ ODBORNÉHO TEXTU:

ZÁKLADNÍ TYPY PRÁCE S ODBORNOU LITERATUROU, VOLBA TYPU TEXTU.

**Proseminář k akademickým
dovednostem**

ÚKOL

Vypracujte resumé na společný text tématu vaší skupiny. (cca 1NS) + připojte odpovědi na vybrané (aspoň některé) otázky níže (viz Šanderová 2009: 34, 2. odst.). Vycházejte při tom ze Šanderové (Šanderová 2009: 41-43)

- Čeho se text týká? Co se v něm tvrdí?
  - Co je zřejmé a nepochybné? Co z obsahu v nás vyvolává pochybnosti?
  - S čím souhlasíme – co se nám zdá podezřelé a proč?
  - Která tvrzení se nám zdají jednoznačná a která nikoli?
  - Kde se autor opakuje?
  - Kde se zdá, že si autor protiřečí?
  - Kde jsme se už s podobným, příp. opačným tvrzením setkali?
  - Co autor předpokládá, aniž by se o tom zmínil? (tzv. implicitní předpoklady)
  - Nakolik jsou jeho předpoklady oprávněné?
-
- **abstrakt**
    - úspornější
    - identifikuje problém (včetně perspektivy)
    - shrnuje závěry (včetně přínosu ve vztahu k literatuře)
  - **resumé**
    - delší
    - viz výše + uvádí základní argumenty

REFLEXE ÚKOLY

- dbejte na dodržování zadaného rozsahu
- když něčemu nerozumíte, někde jste se zadrhli, napište mi email/ napište do diskuse v moodle
- opatrně formulujte věty, aby bylo jasné, že to tvrdí autor, nikoli, že se jedná o objektivní „fakt“
  - Kultem zdraví autorka nazývá obsesi dnešní společnosti, která velí k dodržování zdravého životního stylu, jakožto *morální povinnosti každého civilizovaného jedince*. SUPR
  - Tohoto trendu se zmocňují komerční mechanismy, které nás ještě více vrhají to onoho soukolí. Diskurs zdraví není jen závazkem k sobě samému, ale i společnosti a planetě, takže můžeme říct, že se kříží i s ekologií.
  - Lépe: Autorka tvrdí, že se tohoto trendu zmocňují komerční mechanismy, které ještě více vrhají člověka do onoho soukolí. Diskurs zdraví není, dle autorky jen závazkem k sobě samému, ale i společnosti a planetě, takže tvrdí, že se kříží i s ekologií.
- (v závěrečné kompilaci) odkazujte na zdroj při přímé citaci i při parafrázi
  - Včetně stránek všude, kde nehovoříte o hlavním sdělení textu.
  - Neodkazujeme pouze u vlastní syntézy textů/ hovoříme-li o obecně známých informacích.

OPAKOVÁNÍ

- Proč se učit číst?
- Učebnice vs. Odborné texty
- Typy textů → typy čtení
- Efektivní čtení
  - Porozumět
  - Číst hospodárně
- Obtíže s efektivním čtením
- Cíl četby
  - Porozumění
    - Problém (Jaké si autor klade otázky)
    - Hlavní myšlenky/ teze/ argument (Jak na otázky odpovídá)
    - Podpůrné argumenty (Na jakém základě čeho autor k tezím dospěl)

OPAKOVÁNÍ

- efektivní
  - Informativní / běžné
- metoda SQ3R
  - Survey
  - Question
  - Read
  - Recite
  - Review
- orientace v odborné literatuře
  - abstrakt/ anotace/ recenze

PSANÍ ODBORNÉHO TEXTU

ŽÁNRY ODBORNÝCH STATÍ VE SPOLEČENSKÝCH VĚDÁCH

- „Francouzský“
- „Německý“
- „Anglosaský“

- ???Charakteristiky každé skupiny z hlediska:???

  - Struktury
  - Návodnosti
  - Použitého jazyka
  - Odkazování
  - Typu předkládaných informací

ŽÁNRY

(ŠANDEROVÁ 2005: 56-59)

- „Francouzský“
  - málo strukturovaný, málo návodný, upovídáný, jazyk někdy až přeestetizovaný, mnohoznačný, minimum odkazů
  - často „nepřehlednou houští jazykově vybroušených pasáží“
  - typicky analýzy, kritiky a komparace textů
- „Německý“
  - striktně strukturované, členěné, až skoupé na slovo, hojné použití odkazů
  - přehledka (faktografických) znalostí autora, jeho schopností analyzovat obtžný problém – strukturovaný tím, jak autor při řešení problému postupoval
  - typicky historizující práce
- „Anglosaský“
  - jasně strukturovaný, reader-friendly, přiměřeně odkazů (jen ty, které jsou nutné pro porozumění problému)
  - cílem: co nejsrozumitelnější výklad
  - struktura:
    - Představím, co hodlám v textu říci
    - Řeknu to
    - Řeknu, co jsem řekl/ řekla

VAŠÍ KOMPILACI SE BUDETE SNAŽIT NAPSAT

- .....V „anglosaském“ stylu!!!!

LOGIKA A STRUKTURA EMPIRICKÉ ČÁSTI

ANGLOSASKÝ STYL; PŘÍRODNÍ VĚDY (ŠANDEROVÁ 2009: 59)

- úvod
  - formulace otázky
  - dosavadní stav bádání v tomto směru
- hypotézy a data
  - podklady s jejichž pomocí lze platnost otázky ověřit
- analýza a její výsledky
- diskuse a interpretace zjištění

STRUKTURA ODBORNÉ STATI VE SPOLEČENSKÝCH VĚDÁCH

(ŠANDEROVÁ 2009: 62-64)

- **úvod**

- Jaký problém výzkum řešil
- Shrnutí dosavadního vědění na daném poli bádání
- Vyjasnění, na které autory práce navazuje → ke kterému teoretickému + metodologickému směru se autor hlásí
- Logika výkladu
- Nastínění závěru

- **jádro**

- Jak autor při odpovědi na své otázky postupoval a proč se rozhodl pro takový postup?
- O jaké a jak kvalitní argumenty své odpovědi opírá?
- Volba metod
- Charakter; ilustrace dat

- **závěr**

- Shrnutí zjištění → čím novým studie přispívá do stávajících zjištění
- Ukázání, za jakých podmínek na nich lze dále stavět
- Zhodnocení úskalí, jimž se autor vyhnul (která ale přitom nezmizela)
- → Zamyšlení, v čem a proč si je jistý; kde a proč má určité pochybnosti; jakým způsobem by je bylo možné zmírnit

ŽÁNRY ODBORNÝCH STATÍ

NEVYCHÁZEJÍCÍCH Z PŮVODNÍHO EMPIRICKÉHO VÝZKUMU

- kompilace
- komparace
- recenzní stat'
- přehledová stat'
- odborná eseje
- původní teoretická stat'

KOMPILACE: ŽÁNŘ VAŠÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

(ŠANDEROVÁ 2009: 67-70)

- **systematické** shrnutí toho, co kdy kde kdo o zkoumaném problému řekl či napsal
- promyšlená **syntéza různých názorů** na určitý problém
- výsledek **tvůrčí** činnosti (ne mechanické spojení, ale tvůrčí syntéza)
- **výklad nějakého problému s využitím různých zdrojů**
- např. shrnutí různých aspektů zkoumaného problému
  - **úvod**: stručné zhodnocení významu problému; motivace; formulace otázky; naznačení cesty k její odpovědi v souvislosti se strukturou textu
  - **teorie**: seznámení s pracemi, které jsou využity v kompilaci; stručně charakterizovat a zařadit do širšího kontextu; zdůvodnit jejich výběr (i nevýběr základní práce)
  - **analýza**: hledání odpovědí na otázky – tzn. na dílčí otázky přesněji formulovanými ve vztahu ke zdrojům
  - **závěr**: ne diskuse, ale odpověď na základní otázku formulovanou v úvodu!!!

KOMPARACE

(ŠANDEROVÁ 2009:70-73)

- srovnání
- metod, teorií, empirických výzkumů – čehokoli, u čeho nalezneme společná kritéria
- výsledek: klasifikace (ideální typ – Weber)
- **úvod**: definování problému; poukázání na jeho význam, důležitost, aktuálnost v širším kontextu oboru; zdůvodnění struktury práce; nastínění metody
  - problém dekomponovat do několika dílčích otázek – promítnutých do výběru kritérií srovnání
- **tělo**: průběh a výsledky komparace, třeba podpořit empirickou evidencí
- **závěr**: často diskusí – úvahou o užitečnosti a relevanci typologie k níž autor dospěl

RECENZNÍ STAŤ

(ŠANDEROVÁ 2009:73-76)

- rozbor díla
  - rozsáhlejší zhodnocení nějakého díla
  - zasazení do kontextu dalších významných publikací věnovaných danému problému
  - srovnávání – komparace, ale volnější – jejím předpokladem ani výsledkem není typologie ani klasifikace
  - prokázat dobré porozumění textu i kontextu, v němž byl napsán
  - cíl: odpovědět na otázku, jaké jsou přednosti a omezení práce
-
- **úvod**: představení autora a ukázání, jaké místo práce v jeho celkovém díle zaujímá
  - kontextualizace problému
  - **analýza**: argumenty doprovázené odkazovým aparátem
    - věnovat pozornost pojmovému aparátu – přednosti a omezení zvolené definice
  - **závěr/ diskuse**: úvahy o variantních řešení; kritiky řešení; návrhy a doporučení pro další práce v tomto směru

PŘEHLEDOVÁ STAŤ

(ŠANDEROVÁ 2009:76-78)

- hraniční žánr mezi komparací a kompilací
- vyčerpávající přehled o dosavadním bádání v určitém směru
- třeba publikace uspořádat, klasifikovat na základě urč. kritérií porovnat a zhodnotit
- informování i o diskusích, které k danému problému vedly
- zahrnuje výčet všech publikací, dotýkajících se daného tématu
- např. úvodní kapitoly monografií, kvalifikačních prací

ODBORNÁ ESEJ

(ŠANDEROVÁ 2009:78-82)

- vymyká se anglosaskému stylu
- vědecká?
- návrh na řešení nějakého aktuálního a naléhavého problému (vědeckého, politického, každodenního života, osudu lidstva)
- úvaha o tom, jak nejlépe vyřešit nějakou společenskou situaci, nebo otázku
- „odborný“ – vztah k obsahu
- forma – umělecká próza, literárněkritická, nebo publicistická úvaha
- autor: významná osobnost kulturní, společenská, vědecká
- v pozadí – badatelská zkušenost
- žánr: volný
  - **úvod**: problém, otázka, formulace její naléhavosti
  - **jádro**: důkladný rozbor daného problému (kořeny, důsledky, dosavadní překážky v řešení)
  - **závěr**: pokus o nalezení východiska či náznak cesty k němu

PŮVODNÍ TEORETICKÁ STAŤ

(ŠANDEROVÁ 2009: 82-84)

- vlastní, nové teoretické pojetí nějakého problému
- výsledek snahy o uchopení problému v obecnější, abstraktní rovině
- opírá se o kritickou analýzu vybraných teorií, či zobecnění empirických závěrů
- výsledek: teorie, nebo koncepce, aspoň v určitém aspektu nová
- blízko ke kompilaci
- struktura:
  - **úvod**: formulace problému; proč jeho řešení chybí, nebo v čem je neuspokojivé
    - shrnutí stěžejních prací na to téma; identifikace, které z nich a proč by mohly vést k uspokojivějšímu řešení
  - **jádro**: kritická analýza prací na niž navazuje vlastní koncepce
  - **závěr**: shrnutí nové teorie; diskuse – zvážení podmínek a rozsah platnosti uplatnění teorie

PŮVODNÍ ČLÁNEK / ODBORNÁ STUDIE

- klasický anglosaský žánr
- referování o realizaci a závěrech vlastního empirického výzkumu
- struktura:
  - úvod
  - teoreticko – metodologická východiska
  - stať
  - závěr

SPOLEČNÝ JMENOVATEL ODBORNÝCH STATÍ

(ŠANDEROVÁ 2009: 66)

- V O.S. nejde o žánrovou čistotu!
- Přesnost
  - Formulací
  - Odkazů
  - Další evidence
- Původnost a přínos
  - Pro poznání
  - Pro další výzkum
  - Pro rozvoj teorie
  - Pro výuku a studium

SLEDUJTE DISKUSE!!!!

- kopíruji sem zprávu jedné Vaší kolegyně:

Zdravím všechny :)

Je nějaká možnost, že by se mi ozvali ti, kteří mají také téma sexuality? Že bychom mohli udělat třeba skupinu na messengeru a vzájemně si radit. Chápu, že to třeba někdo nepotřebuje, ale pokud by tady někdo takový byl, tak já pomoc uvítám.

Fb: Baruš Dušková

PŘÍŠTÍ HODINA

- Téma
  - Psaní odborného textu: plánování a psaní první verze textu (draft / maketa)

- Úkol
  - Konečná definice tématu závěrečné práce + konečný seznam literatury (se správnými bibliografickými údaji v jednotném formátu) + maketa závěrečné práce.